

Opetusministeriön NQF- työryhmä

I PERUS-, AMMATTI- JA ERIKOISAMMATTITUTKINTOJEN SIIJOITTELU NQF-TASOILLE

Ammatillisten perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen sijoittelu Tutkintojen ja muun osaamisen kansallisen viitekehysten NQF: n tasoille on tapahtunut seuraavan prosessin kautta. NQF -työryhmä pyysi Opetushallitusta tekemään esityksen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sijoittelusta NQF -tasolle. Opetushallituksen alakohtaiset asiantuntijat arvioivat kaikkien 361 tutkinnon valtakunnallisissa tutkinnon perusteissa määriteltyjen ammattitaitovaatimusten (oppimistulosten/tiedot, taidot, pätevyys) perusteella best-fit -periaatteella, mille NQF- tasolle kukin tutkinto tulisi sijoittaa. Alakohtaisten asiantuntijoiden tekemät esitykset käsiteltiin Opetushallituksen sisäisen käsittelyn lisäksi eri alojen koulutustoimikunnissa, jotka ovat kolmikantaisia toimielimiä. Edelleen NQF -työryhmä käsitteli tehdyt esitykset ja pyysi vielä perustelujen täsmentämistä sekä tutkintotyyppien yleisperustelujen osalta että poikkeamien osalta. Perusteluja täsmennettiin ja poikkeamat sekä niiden perustelut käsiteltiin uudelleen niissä koulutustoimikunnissa, joiden alueelle kuuluvista tutkinnoista oli kysymys. Lisäksi TUTKE (tutkintojärjestelmän kehittäminen)-työryhmä käsitteli tehdyt perustelut ja perusteluja täsmennettiin saadun palautteen perusteella. Sijoittelua valmistellut Opetushallitus on Suomessa viranomainen, joka valmistelelee yhdessä koulutustoimikuntien kanssa tutkintorakennetta koskevat esitykset opetusministeriölle. Opetushallitus on myös virallinen kansallinen koordinaatiopiste (NCP).

Tehdyn arvion pohjalta todettiin. Pääsääntöisesti perustutkinnot ja ammattitutkinnot sijoittuvat tasolle 4 , vaikka ne ovat luonteeltaan erilaisia. Tilanne vastaa sitä, että esimerkiksi lisensiaatti- ja tohtoritutkinnot sijoittuvat samalle tasolle, vaikka osaamisvaatimuksissa on eroja. Erikoisammattitutkinnot sijoittuvat tasolle 5 .

Kaikki perustutkinnot on uudistettu vuosina 2008 – 2010 ja ne täyttävät tason 4 vaatimukset. Osa ammattitutkinnoista on vanhempia eikä kaikilta osin täytä tason 4 vaatimuksia, mutta niitä ollaan juuri uudistamassa ja siinä yhteydessä tehdään tarvittavat tarkistukset ammattitaitovaatimuksiin. Yhden perustutkinnon ja yhden ammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset vastaavat kuitenkin NQF-tasoa 5. Viiden erikoisammattitutkinnon tutkinnon perusteissa määritellyt ammattitaitovaatimukset vastaavat kuitenkin NQF:n tason 6 vaatimuksia.

Koko tutkinnon vaatavuustason määrittely on ollut haasteellista, koska ammatilliset tutkinnot sisältävät erilaisia koulutusohjelmia /osaamisaloja sekä hyvin erilaisia osin valinnaisia tutkinnon osia.

II YLEISPERUSTELUT TUTKINTOTYYPEITTÄIN

1. Ammatilliset perustutkinnot (taso 4)

Työelämän ammattitaitovaatimukset ovat kasvaneet siten, että kolmivuotiset perustutkinnot sisältävät sekä laaja-alaisen alakohtaisen osaamisen että erikoisosaamisen yhdellä tutkinnon osa-alueella sekä tuottavat jatko-opintokelpoisuuden korkea-asteen koulutukseen. Kaikki perustutkinnot on uudistettu vuosina 2008-2010 ja uudistettaessa on otettu huomioon ammattikoulutusta koskevat säädökset, VN:n asetukset tutkinnoista, VN:n ja OPM:n ammatillisia tutkintoja koskevat linjaukset sekä Euroopan unionin suositukset (EQF, ECVET ja suositus elinikäisen oppimisen avaintaidoista).

Perustutkinnon suorittaneiden on hallittava alansa tiedot sekä laajoissa asiayhteyksissä että kyettävä ratkaisemaan omalla osaamisalueellaan myös erityisongelmia. Heidän on kyettävä tekemään itsenäisesti oman ammattialansa tehtäviä myös muutostilanteissa. He myös valvovat muiden heitä avustavien henkilöiden rutiiniluonteisia tehtäviä. Perustutkinnon suorittaneiden ammattilaisten tulee osata toimia ja he saavat toimia myös ilman koko ajan ylhäältä tulevaa ohjausta. Tämä on tyypillistä suomalaiselle työkuultuurille verrattuna esimerkiksi joihinkin eurooppalaisiin työkuultuureihin.

Perusammattitaidon lisäksi tutkinnon suorittaneilla on niin laaja osaaminen, että se mahdollistaa työskentelyn vaihtelevissa työtehtävissä, on siirrettävissä työpaikasta toiseen, ja että se tarjoaa pohjan opiskelulle myöhemmällä iällä. Kaikkien tutkintojen osaamisvaatimuksiin sisältyy yrittäjyysosaaminen ja terveyden ja työkyvyn ylläpitäminen.

Kaikkien perustutkintojen ammattitaitovaatimuksiin sisältyvät seuraavat elinikäisen oppimisen avaintaidot: oppimis- ja ongelmanratkaisutaidot, vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, ammattieettiset taidot, terveys, turvallisuus ja työkyky, aloitekyky ja yrittäjyys, kestävä kehitys, esteettiset taidot, viestintä- ja mediataidot, matematiikan ja luonnontieteiden taidot, teknologian ja tietotekniikan taidot ja aktiivinen kansalaisuus, kulttuurien väliset taidot (sis. tasa-arvoasiat) ja kansainvälisyys. Näitä koskevat vähimmäisosaamisvaatimukset on määritetty erikseen tutkinnon perusteissa.

Ammatillisten perustutkintojen ammattitaitovaatimukset (tiedot, taidot ja pätevyys) on määriteltä alla esitetyllä tavalla (esimerkki). Lisäksi kussakin tutkinnossa on eritelty koulutusohjelma/osaamisalakohtaiset osaamisvaatimukset.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan monimuotoisiin tehtäviin ja halua kehittää ammattitaitoaan jatkuvasti. Lisäksi hänellä on erikoisosaaminen yhdellä tutkinnon osa-alueella. Hän tuntee alansa perustyöt ja osaa työskennellä itsenäisesti, omatoimisesti ja vastuuntuntoisesti. Hän osaa käyttää ja huoltaa tavallisia alansa koneita ja laitteita turvallisesti. Hän tuntee työnsä perustana olevat tiedot. Tutkinnon suorittanut osaa erilaisia valmistustekniikoita ja koneiden ja laitteiden kokoonpanossa ja asennuksessa käytettäviä työmenetelmiä. Hän osaa tehdä työtehtäväkokonaisuuksia työpiirustusten ja työselitysten mukaan, soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa sekä toimia itsenäisesti ja työryhmän jäsenenä. Hän osaa käyttää NC-ohjattuja koneita ja hänellä on valmiudet tavallisten käyttö- ja kunnossapitojärjestelmien käyttöön ja ohjelmointiin. Hän ymmärtää teknisiä piirustuksia, työselityksiä ja työohjeita sekä osaa laatia yksinkertaisia työpiirustuksia käsivaraisesti ja CAD-ohjelmalla.

Tutkinnon suorittanut osaa toimia kustannus- ja laatu-tietoisesti, ympäristövastuullisesti ja eettisesti. Hänellä on sisäistä yrittäjyyttä toimia organisaation laatutavoitteiden mukaisesti ja kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta edistävällä tavalla. Hänellä on käsitys siitä, miten osaamista voidaan tuottaa, ja hän kykenee osallistumaan omaan toimialaansa liittyvään liiketoiminnan ja sen kehittymisen arviointiin. Hänen kykenee ennakoimaan yrittämiseen liittyviä riskejä sekä ottamaan työnsä suunnittelussa huomioon toimintaympäristönsä kansainvälistymiseen, globalisaatioon ja ilmastonmuutokseen liittyviä muutoksia

Hänellä on kokonaisnäkemys alan työstä ja sen edellytyksistä. Hän toimii aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti alansa koskevan lainsäädännön, määräysten ja sopimusten mukaisesti. Hän osaa toimia ammattinsa edellyttämien työryhmien ja tiimien jäsenenä ja haluaa verkostoitua sekä toisten yrittäjien kanssa että sopeutua työyhteisöön. Hän tuntee alan organisaatiot ja niiden avaintehtävät sekä osaa toimia yhteistyössä alan eri toimijoiden kanssa.

Hän ottaa huomioon työnsä vastuullisuuden, fyysinen raskauden, riskialttiuden ja henkisen vaativuuden. Hän ylläpitää terveellisiä elintapoja ja toiminta- ja työkykyään. Hän tunnistaa työhönsä ja työympäristöönsä liittyvät vaarat ja terveystahdit, osaa ennakoita ja suojautua niiltä sekä noudattaa alansa työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeita. Hän osaa ylläpitää ergonomisesti terveellistä ja turvallista työympäristöä sekä olla aloitteellinen uuden kehittämisessä.

Tutkinnon suorittanut noudattaa työturvallisuusmääräyksiä, käyttää koneita ja laitteita turvallisesti ja hänellä on työturvallisuuskorttiin edellytettävät tiedot ja taidot. Hän huolehtii työsuojelusta ja henkilökohtaisesta suojautumisesta, jätteiden käsittelystä ja ympäristönsuojelusta. Hän ymmärtää ja ottaa huomioon oman työnsä vaara- ja kuormitustekijät ja niiden vaikutukset itseensä ja työympäristöön sekä toimii niiden edellyttämällä tavalla. Hän käyttää aina tarvittaessa henkilönsuojaimia, huolehtii terveydestään, toimintakyvystään ja omalta osaltaan työpaikan työhyvinvoinnista. Hänellä on valmius ensiavun antoon sairauskohtaus- ja työtapaturmatilanteissa. Hän tuntee ja osaa käyttää työympäristön teknisiä turvallisuusjärjestelmiä. Hän osaa ehkäistä onnettomuuksia sekä toimia oikein onnettomuus-, vaara- ja uhkatilanteissa.

Hän suhtautuu oikein työntekoon ja ylläpitää yhteisönsä ihmissuhteita. Hän kehittää tietojaan ja taitojaan, seuraa jatkuvasti alansa muutoksia ja tuntee vastuunsa omasta toiminnastaan. Hänen tulee tuntea ja arvostaa oman ammattialansa ja lähialueensa kulttuuria sekä tulla toimeen monikulttuurisessa ympäristössä ja selvittää myös kansainvälisillä työmarkkinoilla. Tutkinnon suorittanut osaa käyttää tietotekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä sekä osaa työhönsä liittyvän suullisen ja kirjallisen viestinnän. Tarvittaessa hän selviytyy viestinnästä ja vuorovaikutustilanteista myös toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä. Hän osaa toimia laatu-järjestelmien mukaan ja tehdä laadunvalvontaan liittyviä mittauksia.

Lisäksi ammatillisessa peruskoulutuksessa tulee tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista (L630/98 5 §).

2. Ammattitutkinnot (taso 4)

Ammattitutkinnoissa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytettävä ammattitaito. Henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai sitä vastaavat tiedot ja lisäksi täydentäviä sekä syventäviä opintoja ja noin kolmen vuoden riittävän laaja työkokemus, pystyy todennäköisesti suoriutumaan ko. ammattitutkinnon suorittamisesta.

Ammattitutkinnon suorittanut hallitsee oman alansa teoretiset tiedot laajoissa asiayhteyksissä ja hyödyntää näitä tietoja ratkaistaessa oman alansa erityisongelmia. Hän hallitsee työtehtävät ammattityöntekijän joutuisuudella. Tutkinnon suorittaneella ovat ne käytännön taidot, joita vaaditaan ratkaistaessa oman alan erityisongelmia. Tutkinnon suorittanut työskentelee itsenäisesti yleensä ennustettavissa toimintaympäristöissä, samoin hän toimii aktiivisena jäsenenä erilaisissa työryhmissä. Tutkinnon suorittanut vastaa omien työtehtävien loppuun suorittamisesta toimien turvallisesti ja vastuullisesti työyhteisössä. Hän kykenee taloudelliseen, tulokselliseen, laadukkaaseen ja suunnitelmalliseen toimintaan. Tutkinnon suorittanut kykenee tarvittaessa myös valvomaan muiden suorittamia rutiiniluontoisia työtehtäviä. Hän noudattaa kestävä kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja. Hän huolehtii omasta osaamisestaan ja sen kehittämisestä sekä työkykynsä ylläpidosta. Tutkinnon suorittanut pystyy arvioimaan tehtäväalueensa työprosesseja ja tekemään kehittämissuhteita työmenetelmien, työn laadun ja taloudellisuuden kehittämiseksi. Tutkinnon suorittaneella on valmiudet sekä toimia toisen palveluksessa yrittäjämäisesti että alansa itsenäisenä yrittäjänä. Tutkinnon suorittanut osaa toimia työyhteisön erilaisten ihmisten kanssa myös monikulttuurisissa työyhteisöissä sekä muissa ryhmässä noudattaen alan periaatteita. Hän osaa viestiä vuorovaikutteisesti eri tilanteissa vähintään toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä sekä tuottaa monipuolisia alansa liittyviä tekstejä.

Ammattitutkinnoissa edellytettävä osaamista sekä sen laajuutta ja tasoa kuvaa seuraavassa oleva golfkentän hoitajan ammattitutkinnon ammatti- ja tehtäväalueen ja osaamisvaatimusten kuvaus:

Golfkentän hoitaja on nurmikonhoidon ammattilainen, jonka päätehtäviä ovat golfkentän nurmipintojen hoito, kentän pelikunnosta huolehtiminen ja muut kentän ylläpitoon, korjauksiin ja uudistamiseen liittyvät työt. Golfkentän hoitajan ammattitaidossa elävän kasvimateriaalin käsittely yhdistyy kovaan teknologiaan. Työ on pitkäjänteistä, mutta silti on osattava reagoida nopeasti. Keskeinen osa ammattitaitoa on erikoiskoneiden käytön tehokas ja taloudellinen hallinta vaihtelevissa olosuhteissa, silti edellytys ammatissa menestymiselle on laaja näkemys hoidettavien kasvien tarpeista. Työturvallisuuden hallinta on osa ammattitaitoa. Erilaisten olosuhteiden huomioon ottaminen sekä kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen kuuluvat golfkentän hoitajan ammattitaitoon. Ammatti on asiakaspalvelua, jossa on myös hallittava viestintää eri kansallisuuksia edustavien asiakkaiden / pelaajien ja toisten työntekijöiden kanssa.

3. Erikoisammattitutkinnot (taso 5)

Erikoisammattitutkinnoissa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai sitä vastaavat tiedot ja lisäksi täydentäviä sekä syventäviä opintoja ja noin viiden vuoden syvä ja laaja alan työkokemus, pystyy todennäköisesti suoriutumaan ko. ammattitutkinnon suorittamisesta.

Erikoisammattitutkinnon suorittanut hallitsee oman alansa laaja-alaiset ja/tai erikoistuneet teoretiedot ja pystyy hyödyntämään näitä tietoja ratkaistessaan luovasti abstrakteja ongelmia ja työskennellessään itsenäisesti muuttuvissa toimintaympäristöissä. Tutkinnon suorittanut pystyy johtamaan ja valvomaan sekä kehittämään toimintaa, toimintaympäristöjä sekä toisten suorittamia tehtäviä. Hän myös osaa kehittää tuotteita ja palveluja. Tutkinnon suorittanut osaa arvioida tehtäväalueen työprosesseja työmenetelmien, työn laadun, tehokkuuden ja taloudellisuuden kehittämiseksi. Hän osaa opastaa muita työhön, työsuorituksiin, työn laatuun ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Hän noudattaa, ja osaa edellyttää toistenkin noudattavan, kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja. Tutkinnon suorittanut osaa toimia työyhteisön erilaisten ihmisten kanssa myös monikulttuurisissa työyhteisöissä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa noudattaen alan eettisiä periaatteita. Tutkinnon suorittaneella on valmiudet viestiä selkeästi suullisesti ja kirjallisesti sekä oman alan ihmisille että alan ulkopuolisille. Hän huolehtii jatkuvasti omasta osaamisestaan ja sen kehittämisestä sekä työkykynsä ylläpidosta. Oman alansa viestintää ja vuorovaikutusta hän osaa hoitaa toisella kotimaisella kielellä sekä vähintään yhdellä vieraalla kielellä. Tutkinnon suorittaneella on hyvä valmius toimia alansa itsenäisenä yrittäjänä.

Erikoisammattitutkinnoissa edellytettyä osaamista sekä sen laajuutta ja tasoa kuvaa seuraavassa oleva golfkenttämestarin ammatti- ja tehtäväalueen ja osaamisvaatimusten kuvaus:

Golfkenttämestari on viheralan ammattilainen, joka vastaa golfkentän ylläpidosta. Hän toimii esimiesasemassa työnjohtajana, ja hänen alaisiaan ovat golfkentänhoitajat. Hänen työpaikkanaan on golfseuran tai -yrityksen ylläpitämä golfkenttä. Ammatissa menestyminen edellyttää kasvien kasvun lainalaisuuksien hallintaa, golfpelin ja sen sääntöjen tuntemista, maa- ja viherrakentamisen osaamista, kykyä toimia esimiehenä sekä toiminnan talouden tuntemista.

Golfkenttä on korkeatasoisesti hoidettu viheralue ja siihen kuuluvat rakenteet kokonaisuutena. Se sisältää myös pelialuetta ympäröivän luonnon. Kentän pelillistä vaikeutta säädellään eri käyttäjäryhmien, kilpailujen ja säätilan mukaan. Kestävän kehityksen vaatimukset näkyvät kenttien ympäristöjärjestelmien laatimisena ja toteuttamisena. Golfkenttiä rakennetaan lisää, mutta painopiste on siirtynyt kenttien rakentamisesta niiden perusparannuksien tekemiseen. Alaa luonnehtii kansainvälisyys ja sen laajeneminen. Kansainvälisyys edellyttää myös riittävää kielitaitoa.

Golfkenttämestari hallitsee monipuolisesti golfkentän ylläpidon eri toiminnot. Hän tekee lyhyen ja keskipitkän aikavälin kentänhoidon suunnitelmat sekä esimiehenä johtaa niiden toteuttamista. Hänen tehtävänä on ennakoida kentänhoidosta ja investoinneista aiheutuvat kustannukset, ja hän myös vastaa suunnitelmien toteutumisesta. Golfpelin säännöt ja etiketin halliten hän osaa toteuttaa hoito-, rakennus- ja korjaustyöt niin, että ne palvelevat golfin eri asiakasryhmiä. Golfkenttämestarin on otettava huomioon muutostekijät, jotka johtuvat kentän vaatimustason noususta, tarpeesta pidentää pelikautta, lajin harrastajamäärän kasvusta, alan teknisestä kehityksestä tai luonnonolojen vaihtelusta. Suhtautumisen ympäristönsuojeluun tulee olla myönteistä. Hänen työssään ihmissuhdetaidot korostuvat, sillä kentänhoito on ryhmätyötä, jota tehdään pelaajien pelatessa kentällä. Esimiehenä hänen on hallittava alaisiltaan vaatimansa tehtävät ja kyettävä johtamaan heidän työskentelyään sekä huolehtimaan turvallisuustekijöistä. Ammatin asiakaspalvelu- luonne on tiedostettava ja suhtauduttava joustavasti alan kausiluonteisuudesta johtuvaan vuosirytmiiin.

III POIKKEAMAT TUTKINTOJEN SIIJOITTUMISESSA

Seuraavien tutkintojen sijoittelu ylemmälle NQF- tasolle kuin muut vastaavat tutkinnot on tehty kyseisten tutkintojen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten pohjalta. Kunkin tutkinnon osalta perusteluna on esitetty tiivistetysti tutkinnon keskeiset ammattitaitovaatimukset (oppimistulokset/tiedot, taidot, pätevyudet).

PERUSTUTKINTOJEN JA AMMATITUTKINTOJEN SIIJOITTUMINEN NQF-TASOLLE 5/ PERUSTELUT

1. Lennonjohdon perustutkinto

Lennonjohdon perustutkinnon suorittaneella on vaadittu osaaminen hyvin itsenäiseen ja vastuulliseen tehtävään, jossa hänen tulee itsenäisesti hallita sekä soveltaa laajoja ja erikoistuneita ilmailuun liittyviä kokemus- ja teoriapohjaisia tietoja muuttuvissa työolosuhteissa sekä myös ongelma- ja onnettomuustilanteissa. Tutkinnon suorittaminen tuottaa osaamisen, jonka avulla tutkinnonsuorittanut kykenee johtamaan ja valvomaan omaa työ- ja vastuualuettaan: lentokenttäalueen maaliikennettä ja vastualueen ilmaliikennettä, missä tilanteet ja olosuhteet voivat muuttua ennakoimattomasti. Tutkinnon suorittaja osaa siis johtaa samanaikaisesti useiden ilma-aluksien liikennettä sekä tehdä havaintoja työympäristöstään ja toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Tämä edellyttää nopeaa ja itsenäistä koordinointi-, havainnointi ja päätöksentekokykyä. Tutkinnon suorittaja hallitsee itsenäisesti maa- ja ilmaliikenteen johtamisessa käytetyt menetelmät ja laitteet. Perustuen edellä esitettyyn hän osaa ilmailuun ja erityisesti lennonjohtamiseen liittyvät ohjeet, määräykset ja säädökset sekä toimii niiden mukaisesti. Hän osaa arvioida tekemiensä liikenneonnetusten vaikutukset tuleviin liikennetilanteisiin.

Tutkinnon suorittanut tuntee oman tehtävänsä ja roolinsa ilmailuyhteisössä. Hän tuntee Lennonjohtajan perustutkinnon suorittanut kykenee toimimaan jatkuvasti muuttuvassa ja useimmiten kansainvälisessä työympäristössä. Hän hallitsee lennonjohtotoimintaa ohjaavat kansainväliset sopimukset ja kykenee kansainväliseen yhteistyöhön, joten tutkinnon suorittajan tulee pystyä sujuvaan kansainväliseen viestintään, vuorovaikutukseen ja tiimityöskentelyyn oman alansa asioissa.

Lennonjohtoala perustuu jatkuvasti kehittyviin teknisiin järjestelmiin ja sovelluksiin, joten tutkinnon suorittaneella tulee olla valmiudet jatkuva kouluttautumiseen. Kokonaisuudessaan tutkinnon suorittajan osaa jatkuvasti kehittää tietojaan ja taitojaan sekä hänen tulee myös jatkuvasti osata arvioida omaa osaamistaan.

Lennonjohdon perustutkinnon suorittaneilla on pohjakoulutuksena lukio ja ylioppilastutkinto tai ammatillinen perustutkinto.

2. Rakennustuotannon ammattitutkinto

Rakennustuotannon ammattitutkinnon suorittanut kykenee johtamaan ja valvomaan oimintaympäristöjä, jotka muuttuvat ennakoimattomasti. Tutkinnon suorittanut analysoi rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja, urakka-asiakirjoja ja rakentamismääräyskokoelmaa ja raportoi urakkasopimuksen puutteista. Tutkinnon suorittanut osaa johtaa ja kehittää työryhmiä, osaa antaa palautetta ja vaikuttaa motivoivasti työryhmän suorituksiin. Hän osaa vetää palavereita ja osaa asettaa itsellään tavoitteita neuvottelutilanteissa. Tutkinnon suorittanut analysoi turvallisuussuunnitelman ja esittää siihen täydennyksiä sekä valvoo lakiin perustuvien vaatimusten toteutumista ja perehdyttää työntekijät. Hän osaa viestiä

suullisesti ja kirjallisesti sekä työmaan sisäisesti että työmaan ulkopuolisille asiakkaille. Hän osaa tarkastaa piirustukset ja suunnitelmat, käynnistää suunnittelukatselmuksen, valvoa sovittujen asioiden toteutumista ja vertailla ei suunnitelmia keskenään niin että puutteellinen toiminta ei aiheuta ajallisia tai taloudellisia ongelmia.

ERIKOISAMMATTITUTKINTOJEN SIJOITTUMINEN NOF-TASOLLE 6 JA PERUSTELUT

1. Johtamisen erikoisammattitutkinto

Johtamisen erikoisammattitutkinnon suorittaneella on vahva oman ammattialansa osaaminen sekä usean vuoden käytännön kokemus johtamistehtävistä. Johtamistyössään hän soveltaa johtamisen teorioita ja periaatteita käytäntöön. Hän hallitsee oman toimialansa sekä johtamisen erikoisosaamista koskevat käsitteet. Johtamistyössään tutkinnon suorittanut vie organisaation ylemmältä johdolta saadut strategiat käytäntöön toiminnan tavoitteiksi. Tutkinnon suorittanut pystyy kriittiseen ajatteluun ja ymmärtää johtamistyössä eri toimintojen väliset erot, yhtäläisyydet ja niiden välisen koordinoinnin. Tutkinnon suorittanut ratkaisee työssään käytännön työhön liittyviä teoreettisia ja toiminnallisia ongelmia, joiden esilletulo erittäin usein on ennakoimatonta. Tutkinnon suorittanut motivoi ja johtaa henkilöstöään toimimaan yhteisen päämäärän ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Hän seuraa/valvoo suunnitellun ja sovitun toiminnan toteutumista. Toimiakseen tehtävässään tutkinnon suorittaneen on oltava itsenäinen ja oma-aloitteinen, sisäisen yrittäjyyden toimintaperiaatteiden mukaan toimiva. Tutkinnon suorittanut arvioi myös omaa johtamisosaamistaan sekä laatii säännöllisesti oman johtamisosaamisensa kehittämissuunnitelmia ja toimeenpanee ne. Hän arvioi oman henkilöstönsä osaamista suhteessa toimintayksikölleen asetettuihin tavoitteisiin, määrittelee henkilöstön kehittämistarpeita, tekee suunnitelmia osaamisen kehittämiseksi tarvittaessa yhdessä asiantuntijoiden kanssa sekä seuraa henkilöstön kehittämistavoitteiden toteutumista. Tutkinnon suorittanut viestii vuorovaikutteisesti oman työyhteisön käyttämällä kielellä sekä työtilanteiden edellyttämässä määrin toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä.

2. Yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto

Yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon suorittaneella on oman ammattialansa vahva osaaminen, jonka hän on tavoitteellisesti yhdistänyt yritystoiminnan toteuttamiseen. Tutkinnon suorittaneen toiminta perustuu vahvaan sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen, jota hän osaa kehittää määrätietoisesti. Tutkinnon suorittanut laatii yritykselleen vision ja strategiat sopeuttaakseen yrityksensä toiminnan muuttuviin toimintaympäristön, yhteiskunnallisiin, toiminnallisiin tai taloudellisiin suuntauksiin ja tilanteisiin. Strategioiden perusteella tutkinnon suorittanut laatii yrityksensä liiketoiminnan kehittämissuunnitelman, johon hän sitouttaa henkilöstönsä. Tutkinnon suorittanut ratkaisee työssään teknologian soveltamiseen, liiketalouteen ja henkilöstöhallintoon liittyviä ongelmia ja johtaa oman henkilöstönsä toimimaan sovitulla tavalla. Tutkinnon suorittanut pystyy arvioimaan analyttisesti oman yrityksensä tilaa ja valita sieltä yrityksen sisäiseen tai ulkoiseen tilanteeseen liittyviä kehittämiskohteita, joiden ratkaisemista varten hän suunnitelmallisesti ja määrätie-

toisesti laatii kehittämisprojekteja sekä organisoii, johtaa ja valvoo niiden toteuttamista. Tutkinnon suorittanut viestii vuorovaikutteisesti oman työyhteisön käyttämällä kielellä sekä työtilanteiden edellyttämässä määrin toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä.

3. Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut hallitsee työnsä laaja-alaiset / erikoistuneet fakta- ja teorian tiedot, keskeiset käsitteet ja menetelmät. Hän soveltaa monipuolisesti psykiatrisen hoitotyön tietoperustaa, erilaisia lähestymistapoja ja psykiatristen sairauksien keskeisiä hoitomuotoja suunnitellessaan, toteuttaessaan ja arvioiessaan erikäisten ja eri tavoin haasteellisten asiakkaiden/potilaiden hoitoa ja kuntoutusta sekä etsii tutkitusta tiedosta tukea päätöksenteolle.

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut hallitsee asiakokonaisuudet, soveltaa alan teorian tietoa työssään, osaa ratkoa työhön liittyviä ennakoimattomia ongelmia innovatiivisesti. Hän hallitsee yksilövastuun, perhekeskeisen työskentelyn sekä verkosto-, ryhmä- ja yhteishoidon periaatteet psykiatrisessa hoitotyössä, osaa valita tarpeenmukaiset asiakkaan/potilaan auttamismenetelmät ja osaa käyttää psykiatrista palveluverkostoa ja palveluketjun eri tasoja asiakkaan/potilaan hoidossa.

Hän arvioi ja kyseenalaistaa toimintoja kriittisesti ja toimii rakentavasti ongelmatilanteiden ratkaisussa sekä osaa arvioida ja kehittää omaa toimintansa. Hän arvioi omaa toimintaansa rehellisesti ja realistisesti ja toimii sisäisen yrittäjyyden mukaisesti. Hän vastaa myös toisten henkilöiden/ryhmien kehityksestä sekä toimii alansa asiantuntijana ja työyhteisön kehittäjänä. Hän kykenee toimimaan työyhteisössään erilaisissa vastuutehtävissä tai työryhmän vastaavana työntekijänä. Hänellä on valmius jatkuvaan oppimiseen ja hän hallitsee suullisen ja kirjallisen viestinnän myös alan ulkopuolisille henkilöille. Hän hallitsee dokumentointiin ja tiedottamiseen liittyvän lainsäädännön ja hyvän tiedottamisen periaatteet. Hän käyttää sujuvasti terveydenhuollon tietotekniikkaa, hallitsee suullisen ja kirjallisen viestinnän ja toimii rakentavasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Hän kykenee itsenäiseen kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen.

Hän kehittää omaa ammattitaitoaan ja valmiuksiaan säännöllisen koulutuksen ja työnohjauksen avulla. Hän osaa johtaa ja kehittää uusia strategisia lähestymistapoja ja vaativia työ- ja oppimisympäristöjä tai työskentelee itsenäisesti vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä. Hän toimii asiantuntijana moniammatillisissa verkostoissa ja kehittää psykiatrisen hoitotyön laatua arvioimalla, yhdistämällä teoriaa, tutkimusta ja käytännön tietoa. Valtion tutkinnon osa antaa valmiudet toimia alan yrittäjänä.

4. Rakennusalan työmaapäällikön erikoisammattitutkinto

Rakennusalan työmaapäällikön erikoisammattitutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ja edistyneet rakennusalan tiedot ja taidot, jotka osoittavat asioiden hallintaa, kykyä soveltaa ja kykyä luoviin ratkaisuihin ennakoimattomien ongelmien ratkaisemiseksi. Tutkinnon suorittanut kykenee johtamaan monimutkaisia rakennusalan hankkeita ja kykenee päätöksentekoon ennakoimattomissa toimintaympäristöissä. Tutkinnon suorittanut vastaa työmaan läpiviennistä asetettujen aikataulu- ja kustannustavoitteiden sekä laatuvaatimusten mukaisesti. Hän luo edellytykset työn turvalliselle toteutukselle, huolehtii erilaisten hankinta- ja työ sopimusten valmistelusta ja toteutuksesta tavoitteiden edellyttämällä tavalla. Hän kykenee arvioimaan yksittäisten henkilöiden ja työryhmien toimintaa sekä kartuttamaan omaa rakennusalan osaamistaan. Tutkinnon suorittanut osaa viestiä hyvin suullisesti ja kirjallisesti rakennustyömaalla sekä huolehtii viranomaisyhteyksistä ja yhteistoiminnasta hankkeen eri sidosryhmien kanssa.

Tutkinnossa osoitetaan käytännön pätevyys hoitaa työmaapäällikön tehtäviä rakennustyömaalla. Tutkinto on tarkoitettu henkilöille, joilla on rakennusalan teknikon, insinöörin tai diplomi-insinöörin tutkinto tai niihin rinnastettava osaaminen ja kokemusta rakennustyömaan työnjohtotehtävistä.

5. Ratsastuksenopettajan erikoisammattitutkinto

Ratsastuksenopettajan erikoisammattitutkinnon suorittanut hallitsee hevosen hoitamisen ja käsittelyn kokonaisvaltaisesti, osaa itse koulu-, este- ja kenttäratsastuksen taidot sekä opettaa ratsastusta eritasoisille ja eri-ikäisille ihmisryhmille vammais- ja terapiaratsastuksesta kilparatsastukseen, hallitsee opettamisen teorian ja pedagogiikan soveltamisen sekä johtaa ja markkinoi ratsastuskouluaan toimiessaan yrittäjänä.

Tutkinnon suorittanut hallitsee laaja-alaiset ja edistyneet tiedot erilaisten harraste- ja kilpahevosten ruokinnasta, terveydestä, hoidosta sekä yleisfysiologiaan sekä erityiskysymyksiä liittyen varustukseen, erityiskengitykseen ja antidoping-toimintaan. Työtä ohjaa sekä kansainvälinen että kansallinen eläinsuojelulainsäädäntö, tuomaritoiminnan säännöt, hevosurheilulajien kilpailusäännöt, Suomen Ratsastajain liiton ratsastuskoulujärjestelmän sekä työturvallisuusnäkökohtien huomioon ottaminen ja ensiaputaidot. Tutkinnon suorittanut hallitsee kasvatustieteen perusteet (yliopistossa suoritettu kasvatustieteen perusopinnot) ja soveltamisen käytännön opetuksessa sekä opetussuunnitelmatyön laadintaan liittyvän käsitteistön. Työtä ohjaa hevosalan yritystoimintaan liittyvä lainsäädäntö, mukaan lukien EU:n tuomat erityispiirteet sekä esimiehenä toimimiseen liittyvien säädösten ja määräysten noudattaminen. Tutkinnon suorittanut etsii tutkitusta tiedosta ja muuttuvista sääöksistä tukea päätöksenteolle.

Ratsastuksenopettajan erikoisammattitutkinnon suorittanut hallitsee monipuolisesti johtamansa henkilöstön työhyvinvointiin liittyvät kysymykset, osaa ohjata ja opettaa erilaisia ja eritasoisia asiakasryhmiä heidän turvallisuudestaan huolehtien. Hän hallitsee itse monipuoliset käytännön taidot koulu-, este-, ja kenttäratsastustaidot tasolla *Vaativa* sekä käsittelee ja valmentaa erilaisia hevosia sekä myös itse opastaa hevosten koulutuksessa, valmentamisessa ja kilpailuttamisessa. Taitotaso vastaa alan kansainvälisen tason korkeinta taitotasoa, joka on määritelty kansainvälisten sopimusten mukaan. Ratsastuksen opettajan eat:n suorittanut omaa koulu- ja estetuomarioikeudet ja osaa toimia tuomarina, arvioi ja kyseenalaistaa toimintoja kriittisesti ja toimii rakentavasti ongelmatilanteiden ratkaisussa sekä pystyy toimimaan muuttuvissa toimintaympäristöissä itsenäisenä yrittäjänä ennakoiden taloudelliset vaikutukset. Ratsastuksen erikoisammattitutkinnon suorittanut arvioi omaa toimintaansa jatkuvasti ideoiden ja kehittämällä sitä asiakaspalautteidenkin perusteella sekä vastaa toimintansa taloudellisuudesta ja turvallisuudesta sekä ympäristövastuullisuudesta.

Ratsastuksen opettajan eat:n suorittanut toimii alansa asiantuntijana ja työyhteisön kehittäjänä sekä toimii työhön opastajana ja – ohjaajana. Hän toimii hevosalousyrityksen johtotehtävissä tai/ja erilaisissa vastuu- ja esimiestehtävissä ja vastaa esim. ratsastustoiminnan turvallisuudesta sekä ratkoo erilaisia ristiriita- ja ongelmatilanteita. Ratsastuksen opettajan eat:n suorittanut hallitsee laadunhallinnan dokumentointiin ja tiedottamiseen liittyvän lainsäädännön ja osaa tehdä opetusmateriaalia, käyttää sujuvasti alan tietotekniikkaa yritystoiminnan kirjanpidossa, markkinoinnissa ja suunnittelussa sekä tiedon hankinnassa, hallitsee suullisen ja kirjallisen viestinnän myös kansainvälisessä toimintaympäristössä ja toimii rakentavasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä kehittää omaa ammattitaitoaan ja valmiuksiaan säännöllisen koulutuksen ja työnohjauksen avulla. Ratsastuksenopettajalta vaaditaan kielitaitoa kansainvälisissä vuorovaikutustilanteissa. Ratsastuksen opettajan erikoisammattitutkinnon suorittanut työskentelee itsenäisesti vaativissa asiantuntijatehtävissä

ja/tai yrittäjänä moniammatillisissa verkostoissa, toimii muuttuvissa olosuhteissa, jossa työtä ohjaa kansainväliset sopimukset sekä kehittää ratsastuskoulutoiminnan laatua arvioimalla, yhdistämällä teoriaa, tutkimusta ja käytännön tietoa. Hän omaa monipuoliset organisointitaidot ja kehittää ammattitaitoaan suunnitellessaan ravi- ja ratsastuskoulutoimintaa.